

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

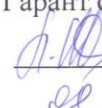
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

Жарун О.В.

“ 28 ”

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ОПЕРАЦІЇ ТА КОНТРАКТИ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2021 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічні операції та контракти» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Умань, Уманський НУС. 2021. 17 с.

Розробники: Соколюк С.Ю., д.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол №1 від “31”серпня 2021 року.

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

(підпис) С.Ю. Соколюк
(прізвище та ініціали)

“30” серпня 2021 року.

Схвалено методичною комісією факультету економіки і підприємництва.

Протокол №1 від “31” серпня 2021 року.

“ 31 ” 2021 року Голова (Л.В. Смолій)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Змістовних модулів – 2	Спеціальність: <u>076</u> <u>«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Індивідуальне завдання – Контрольна робота для студентів ЗФН		4	5
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Лекції	
		32 год.	8 год
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год
		Лабораторні	
		- год.	-
		Самостійна робота	
74 год.	108 год		
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Успішне функціонування системи ЗЕД на макро- і мікрорівні передбачає наявність висококваліфікованих фахівців з глибоким знанням економічних і правових основ і механізмів здійснення зовнішньоекономічних операцій. У зв'язку з цим метою вивчення курсу «Зовнішньоекономічні операції та контракти» є придбання студентами необхідної кваліфікації для організації і проведення зовнішньоекономічних операцій.

Завданнями дисципліни є:

Вивчення специфіки здійснення і документального оформлення окремих видів діяльності, пов'язаних із здійсненням міжнародного торгового обміну: купівлі-продажу товарів, лізингу, інвестиційного діяльності, виконання робіт, надання послуг, торгівлі об'єктами інтелектуальної власності, виконання міжнародних розрахунків, здійснення транспортування вантажів, страхування, здійснення різних посередницьких операцій, франчайзингових та лізингових операцій.

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких загальних та фахових **компетентностей**:

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК13. Здатність до підвищення рівня своїх знань.

ФК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

ФК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ФК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК11. Здатність усвідомлювати умови ефективності міжнародної сегментації, застосовувати методику аналізу зовнішніх ринків, розробляти стратегії виходу підприємства на іноземні ринки.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти наступними **програмними результатами навчання**:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого

використання на практиці.

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

ПРН 21. Застосовувати одержані знання й уміння для контролю за виконанням дотримання правил торгівлі, зберігання товарів.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1.										
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи зовнішньоекономічних операцій та контрактів										
Тема 1. Предмет і категоріальний апарат курсу	12	3	1		7	12	1	-		11
Тема 2. Поняття і класифікація зовнішньоекономічних операцій	12	3	1		7	12	1	1		10
Тема 3. Етапи реалізації зовнішньоекономічних угод	12	3	1		7	12	1	1		10
Тема 4. Теоретичні аспекти організації зовнішньоекономічних контрактів	12	3	2		8	12	1	-		11
Тема 5. Форми і методи зовнішньоторговельних операцій	12	4	2		8	12	-	-		12
Всього за 1 модуль:	60	16	7		37	60	4	2		54
Змістовний модуль 2. Складові інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічних операцій та контрактів										
Тема 6. Економіко-правове забезпечення зовнішньоекономічних контрактів	12	3	1		7	12	1	-		11
Тема 7. Механізм здійснення зовнішньоторговельних угод, пов'язаних з рухом товарів	12	3	1		7	12	1	1		10
Тема 8. Механізм здійснення зовнішньоекономічних угод, пов'язаних з наданням виробничих послуг та виконанням робіт	12	3	1		7	12	1	1		10
Тема 9. Механізм здійснення угод компенсаційної торгівлі на зовнішньому ринку	12	3	2		8	12	1	-		11
Тема 10. Організація торговельно-посередницьких угод на зовнішньому ринку	12	4	2		8	12	-	-		12
Всього за 2 модуль:	60	16	7		37	60	4	2		54
Всього:	120	32	14		74	120	8	4		108

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і категоріальний апарат курсу

Місце курсу в комплексі дисциплін спеціалізації. Взаємозв'язок понять «міжнародні економічні відносини», «міжнародний бізнес», «зовнішньоекономічна діяльність», «зовнішньоекономічні операції».

Тема 2. Поняття і класифікація зовнішньоекономічних операцій

Зовнішньоекономічні операції і зовнішньоекономічні операції. Види зовнішньоекономічних операцій. Предмет і об'єкт зовнішньоекономічних операцій.

Тема 3. Етапи реалізації зовнішньоекономічних угод

Підготовчий етап зовнішньоторговельної угоди. Пошук контрагента. Зміст етапу реалізації зовнішньоекономічної угоди. Оцінка ефективності зовнішньоекономічної операції.

Тема 4. Теоретичні аспекти організації зовнішньоекономічних контрактів

Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «зовнішньоекономічна операція». Етапи здійснення зовнішньоекономічної операції. Детальний алгоритм здійснення зовнішньоекономічної операції у процесі першого виходу на зовнішній ринок. Види зовнішньоекономічних операцій: основні та додаткові (забезпечуючі).

Мотивація та етапи виходу підприємства на зовнішні ринки. Класифікація та характеристика форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Потенційні можливості фірм при виході на зовнішні ринки.

Тема 5. Форми і методи зовнішньоторговельних операцій

Форми реалізації товару на зовнішньому ринку. Організовані змагальні форми торгівлі. Електронна комерція. Прямий і непрямий методи здійснення зовнішньоторговельних операцій.

Тема 6. Економіко-правове забезпечення зовнішньоекономічних контрактів

Об'єкт та суб'єкти зовнішньоекономічних угод. Поняття та класифікація контрагентів, як суб'єктів зовнішньоекономічних операцій. Сутність та класифікація фірм, як суб'єктів зовнішньоекономічних операцій: за видом господарської діяльності і характеру здійснюваних ними операцій, правового положення, характеру власності, належності капіталу і контролю, міжнародної сфери діяльності.

Джерела правового регулювання зовнішньоекономічних операцій: міжнародні та національні норми. Віденська конвенція про міжнародні договори купівлі-продажу товарів (1980 р.). Порядок укладання та виконання договору згідно Віденської конвенції про МДКП. Рекомендаційні норми міжнародного права.

Тема 7. Механізм здійснення зовнішньоторговельних угод, пов'язаних з рухом товарів

Організація і техніка здійснення експортних та реекспортних операцій. Основні принципи та методи укладання і виконання імпортних та реімпортних угод. Механізм регулювання та форми контролю щодо відповідальності контрагентів при виконанні експортних та імпортних угод. Теоретичні засади управління ризиками в митній справі.

Поняття, види та особливості укладання угоди купівлі-продажу та її відзнаки від інших міжнародних договорів. Зміст і структура зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу товарів та механізм його дії.

Основні умови контрактів на купівлю-продаж сировини і продовольства. Особливості зовнішньоторговельних угод на ринку машино-технічної продукції. Характерні особливості угод купівлі-продажу споживчих товарів. Особливості угод з експорту та імпорту послуг.

Тема 8. Механізм здійснення зовнішньоекономічних угод, пов'язаних з наданням виробничих послуг та виконанням робіт

Сутність та види лізингових операцій. Техніка здійснення лізингових операцій. Загальні положення, структура та зміст договору лізингу. Види зобов'язань у лізингових контрактах.

Особливості та техніка здійснення підрядних операцій. Особливості та зміст договору підряду на будівельні послуги.

Сутність та види ліцензій. Порядок визначення ціни ліцензії. Поняття, предмет та структура ліцензійного договору.

Тема 9. Механізм здійснення угод компенсаційної торгівлі на зовнішньому ринку

Причини стимулювання розвитку та сутність компенсаційної торгівлі. Сутність та особливості компенсаційних угод. Класифікація угод зустрічної торгівлі. Види міжнародних компенсаційних операцій. Операції в рамках промислового співробітництва.

Особливості зовнішньоекономічних контрактів у сфері зустрічної торгівлі. Контракт на перероблення давальницької сировини (з іноземним елементом: замовником чи виконавцем).

Тема 10. Організація торговельно-посередницьких угод на зовнішньому ринку

Сутність та критерії ефективності міжнародної посередницької діяльності. Різновиди міжнародних посередницьких операцій. Методи оцінювання міжнародної посередницької діяльності.

Особливості використання торговельно-посередницьких угод у зовнішньоекономічній діяльності. Поняття та зміст договорів із зовнішньоторговими посередниками. Комісійний договір. Консигнаційний договір.

4. Теми практичних і семінарських занять

№ з/П	Назва теми	ДФЗ	ЗФН
1	Тема 1. Предмет і категоріальний апарат курсу	1	-
2	Тема 2. Поняття і класифікація зовнішньоекономічних операцій	1	1
3	Тема 3. Етапи реалізації зовнішньоекономічних угод	1	1
4	Тема 4. Теоретичні аспекти організації зовнішньоекономічних контрактів	2	-
5	Тема 5. Форми і методи зовнішньоторговельних операцій	2	-
	<i>Всього за 1 модуль:</i>	7	2
6	Тема 6. Економіко-правове забезпечення зовнішньоекономічних контрактів	1	-
7	Тема 7. Механізм здійснення зовнішньоторговельних угод, пов'язаних з рухом товарів	1	1
8	Тема 8. Механізм здійснення зовнішньоекономічних угод, пов'язаних з наданням виробничих послуг та виконанням робіт	1	1
9	Тема 9. Механізм здійснення угод компенсаційної торгівлі на зовнішньому ринку	2	-
10	Тема 10. Організація торговельно-посередницьких угод на зовнішньому ринку	2	-
	<i>Всього за 2 модуль:</i>	7	2
	Всього:	14	4

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	ДФЗ	ЗФН
1	Тема 1. Предмет і категоріальний апарат курсу	7	11
2	Тема 2. Поняття і класифікація зовнішньоекономічних операцій	7	10
3	Тема 3. Етапи реалізації зовнішньоекономічних угод	7	10
4	Тема 4. Теоретичні аспекти організації зовнішньоекономічних контрактів	8	11
5	Тема 5. Форми і методи зовнішньоторговельних операцій	8	12
	<i>Всього за 1 модуль:</i>	37	54
6	Тема 6. Економіко-правове забезпечення зовнішньоекономічних контрактів	7	11
7	Тема 7. Механізм здійснення зовнішньоторговельних угод, пов'язаних з рухом товарів	7	10
8	Тема 8. Механізм здійснення зовнішньоекономічних угод, пов'язаних з наданням виробничих послуг та виконанням робіт	7	10
9	Тема 9. Механізм здійснення угод компенсаційної торгівлі на зовнішньому ринку	8	11
10	Тема 10. Організація торговельно-посередницьких угод на зовнішньому ринку	8	12
	<i>Всього за 2 модуль:</i>	37	54
	Всього:	74	108

6. Методи навчання

За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі

веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Зовнішньоекономічні операції і контракти» розміщені на платформі Moodle. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Заочна форма навчання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання передбачає написання контрольної роботи.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічні операції та контракти» студенти заочної форми навчання виконують своє індивідуальне завдання, результати якого представляють у вигляді контрольної роботи. Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни.

Вказівки щодо вибору варіанту контрольної роботи та індивідуальні завдання, що відповідають обраному варіанту, наведено у методичних рекомендаціях для виконання контрольних робіт з дисципліни «Зовнішньоекономічні операції та контракти» для студентів заочної форми навчання спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Контрольна робота зараховується, якщо в ній повністю висвітлені теоретичні і практичні питання.

8. Методи контролю

Систему контролю складають іспит, МК та письмові контрольні роботи.

За часом педагогічний контроль передбачає поточний, тематичний, модульний і підсумковий.

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого

модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання самостійної роботи, яка передбачена робочою програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово або з використанням платформи MOODLE у формі тестів.

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Основна

1. Дахно І.І., Альбіщенко Н.В., Жебровський А.О. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2017. 328 с.
2. Дроздова Г.М., Олейнікова С.С. Документація в зовнішньо - економічній діяльності: навч. посіб. Донецьк : ДонДУУ, 2015. 256 с.
3. Козак Ю.Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. Видання 5-те, перероб. та доп. - Київ- Катівце: Центр учбової літератури, 2016. - 289 с
4. Котиш О.М. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «зовнішньоекономічна операція». *Економіка розвитку*. 2018. № 2 (70).
5. Марченко В. М., Нечаєв О. Л. Сучасні торговельні бар'єри входу на зовнішні ринки. *Бізнес Інформ*. 2019. №7. С. 25–31.
6. Науковий вісник Ужгородського національного університету Випуск 6, частина 1, 2017 рік. Ковтун Е. О., Поліщук І. В. Турець Ю. М. Шляхи оптимізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. [Електронний ресурс]. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11239/1/Шляхи%20оптимізації%20зовнішньоекономічної%20діяльності%20вітчизняних%20підприємств.pdf> 29.
7. Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Львів : Афіша, 2020. 139 с.
8. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. І.І. Дахна. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 304 с.
9. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / Г. О. Анцелевич, В. О. Голубєва, Т. В. Злуніцина та ін; За заг. ред. О. Х. Юлдашева. К.:

МАУП, 2015. 272 с.

10. Прокопенко О.В., Захаркіна Л.С. Оцінка інноваційно-інвестиційної складової розвитку зовнішньоекономічної діяльності України // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – Черкаси, 2016. – № 1 (7). – С. 116–123

11. Чернишова Л.О., Печенка О.І., Козу В.О., Величко К.Ю. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. Харків : Видавництво Форт, 2015. 400 с.

Додаткова

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436 -ІУ (із змінами та доповненнями). **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 2003. N 18, № 19-20, № 21-22, Ст. 144. иКБ : Шпр://№№№.2акоп.га0а^оу.иа

2. Митний кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-УІ. **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 2012, N 73-74, Ст. 590.

3. Цивільний кодекс України. URL :<http://zakon.rada.gov.ua/laws>

4. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000р. №2121-111 (із змінами та доповненнями). ИКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

5. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997р. № 771/97-ВР (із змінами та доповненнями). **Відомості Верховної Ради (ВВР)**. 1998. N 19, Ст. 98. ЦКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. №996-ХІУ. ЦКБ :<http://zakon.rada.gov.uaLaws>

7. Про врегулювання товарообмінних (бартерних) операцій в сфері зовнішньоекономічної діяльності : Закон України від 23.12.98 р. №351 -ХІV

8. Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції : Закон України від 17.07.1997р. № 468/97-ВР (із змінами та доповненнями). **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 1997. N 44, Ст. 281. ИКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

9. Про Митний тариф України : Закон України від 05.04.2001 № 23 71-ІІІ. **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 2001. N 24, Ст. 125. (із змінами та доповненнями). ЦКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

10. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.1992р. № 2673-ХІІ. **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 1992. N 50, Ст. 676. ЦКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

11. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту : Закон України від 22.12.1998р. № 330-ХІУ (із змінами та доповненнями). **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 1999. N 9-10, Ст. 65. ИКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

12. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту : Закон України від 22.12.1998р. N 331-ХІУ (із змінами та доповненнями). **Відомості Верховної Ради України (ВВР)**. 1999. N 12-13, Ст. 80. ИКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

13. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991р. № 1023 -ХІІ(із змінами та доповненнями). **Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР)**. 1991. N 30, Ст. 379. ЦКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

14. Про зовнішньоекономічну діяльність : України від 16.04.1991р. № 959- XI (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР)*. 1991. N 29, ст. 377. ЦКБ : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

15. Про митну справу в Україні : Закон України N 92-ІУ (92-15) від 11.07.2002р. (Закон втратив чинність з 01.01.2004р. на підставі Кодексу). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2002. N 38-39, Ст. 288.

Зміни у робочій програмі на 2021-2022 навчальний рік.

Викладання навчальної дисципліни розпочато в 2021-2022 н.р. у зв'язку з змінами у освітньо-професійній програмі «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.